

Wyjaśnienia do wezwania SC-I.1331.12.2026 - szczególna istotność dla interesu publicznego (wniosek z 13 sierpnia 2026 r.)

[imię i nazwisko usunięte]

[adres usunięty], [adres usunięty]

[e-mail usunięty]

adres do doręczeń elektronicznych: [ADE usunięty]

Wojewoda Małopolski

Wydział Spraw Cudzoziemców

Dotyczy: SC-I.1331.12.2026 - wezwanie z 25 września 2026 r.

Wyjaśnienia w sprawie szczególnej istotności dla interesu publicznego

Załącznik nr 2 do pisma przewodniego w sprawie SC-I.1331.12.2026. Wniosek dotyczy - po zawężeniu dokonany w piśmie przewodnim - liczby ponagleń zarejestrowanych przez Urząd w systemie Pobyt, sposobu ich załatwiania co do zasady (z podstawą prawną i wzorem pisma, jeżeli istnieje), stanowiska Urzędu co do art. 100d, liczby skarg przekazanych do wojewódzkiego sądu administracyjnego oraz ewidencji i kryteriów próśb o przyspieszenie.

I. Po zawężeniu wniosek nie wymaga przeglądu akt

Szacunek z wezwania (241 376 spraw po 5 minut) dotyczy przeglądu akt wszystkich spraw pobytowych. Zawężony wniosek tego nie wymaga.

Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w piśmie DPM.0738.49.2022 z 15 czerwca 2022 r., skierowanym do dyrektorów wydziałów do spraw cudzoziemców wszystkich urzędów wojewódzkich, polecił: „Niezależnie od powyższego ponaglenia powinny być bezpośrednio po ich wniesieniu rejestrowane przez pracowników urzędów wojewódzkich w krajowym zbiorze rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców, za pośrednictwem SI Pobyt v.2 wraz z komentarzem informującym o tym, że na podstawie art. 100c ust. 3 i 4 ustawy specjalnej ponaglenie nie zostało przekazane do Szefa UdSC.” Szef Urzędu udostępnił mi 11 września 2026 r. zestawienie ponagleń za lata 2022-2026, w którym „dane zostały zagregowane według organu faktycznie przyjmującego (rejestrującego) dane ponaglenie”. Rejestracja pozwala więc zliczyć ponaglenia bez przeglądu akt. Proszę o odczyt Urzędu, bo tylko Urząd może potwierdzić, czy obejmuje on wszystkie wpływające ponaglenia.

Wojewoda Lubuski, który sposób załatwiania ponagleń i wzór zawiadomienia udostępnił mi już 27 sierpnia 2026 r., po zawężeniu pozostałej części tego samego wniosku do liczby ponagleń zarejestrowanych w SI Pobyt v.2, liczby skarg przekazanych do sądu i informacji o dokumencie określającym kryteria próśb stwierdził 25 września 2026 r. (SO-IV.1331.13.2026.ESzo): „Po modyfikacjach żądane informacje nie stanowią informacji przetworzonej i możliwe jest ich udostępnienie”. Liczby ponagleń podali mi również m.in. Wojewoda Łódzki (SOC-III.1331.3.2026 z 27 sierpnia 2026 r.), Wojewoda Kujawsko-Pomorski (BW.II.1331.214.2026 z 27 sierpnia 2026 r.) i Wojewoda Podkarpacki (O-II.1331.13.2026 z 27 sierpnia 2026 r., który uznał wniosek „za załatwiony w całości”).

Informacji o tym, czy urząd wojewódzki przekazuje ponaglenia Szefowi Urzędu, nie ma w rejestrach centralnych. Szef Urzędu wskazał, że system Pobyt „nie odnotowuje wprost technicznej czynności przekazania ponaglenia przez urząd wojewódzki do Szefa Urzędu”, a Urząd do Spraw Cudzoziemców „nie ma technicznej możliwości wyodrębnienia, które z ponagleń wpłynęły do Szefa Urzędu „wraz z aktami od wojewody”.

II. Szczególna istotność dla interesu publicznego

Skala: według odpowiedzi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na interpelację nr 12584 w toku pozostawały 463 487 spraw z art. 114 ustawy o cudzoziemcach, przy średnim czasie postępowania 341 dni (stan na 13 października 2025 r.) i ustawowym terminie 60 dni. Do tutejszego Urzędu, według tabeli z wezwania, wpłynęło 42 651 wniosków pobytowych w 2022 r., 63 097 w 2025 r. i 39 858 w samym pierwszym półroczu 2026 r.

Systemowy charakter problemu potwierdziły organy państwa. Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła nieprawidłowości w 231 z 384 zbadanych spraw (60,1%), we wszystkich skontrolowanych urzędach wojewódzkich (P/23/069). Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi w tej sprawie korespondencję z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji (XI.541.22.2025). Naczelny Sąd Administracyjny odmawia stosowania art. 100d ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy (II OSK 2921/24, II OSK 2940/24, II OSK 1087/25), a zgodność tej konstrukcji z prawem Unii bada Trybunał Sprawiedliwości UE w sprawie C-254/25.

Użytek dokonany, nie deklarowany: moje uwagi opublikowało Rządowe Centrum Legislacji w konsultacjach projektu UD408 (nr 12412103); Sekretariat Europejskiej Karty Społecznej Rady Europy potwierdził 27 sierpnia 2026 r., że przygotowane przeze mnie opracowanie uwzględni przy najbliższym badaniu postanowień nieprzyjętych przez Polskę (art. 22 Karty); odpowiedzi urzędów są przypisane mi imiennie w dokumencie Polskiego Forum Migracyjnego ze spotkania 10 września 2026 r.; 18 września 2026 r. przekazałem dokumenty uzyskane od organów Najwyższej Izbie Kontroli (KZK-KZC.402.1720.2026) i Rzecznikowi Praw Obywatelskich (do sprawy XI.541.22.2025); 24 września 2026 r. przekazałem zestawienie danych szesnastu urzędów wojewódzkich pięciu redakcjom ogólnopolskim.

III. Odpowiedzi na pytania wezwania

1. Forma wykorzystania. Porównawcze zestawienie szesnastu urzędów wojewódzkich, z podaniem źródła każdej liczby, udostępniane publicznie oraz przekazywane Najwyższej Izbie Kontroli, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, parlamentarzystom, Polskiemu Forum Migracyjnemu i redakcjom.

2. Wnioski o skuteczności ponagień. Pytanie brzmi, czy ponaglenie w sprawach pobytowych w okresie obowiązywania art. 100d działa jako środek prawny, czy jest pozostawiane bez rozpoznania. Wojewodowie odpowiedzieli mi na to pisemnie, m.in.: Wojewoda Kujawsko-Pomorski: ponaglenia „pozostawiane są bez rozpatrzenia, w oparciu o artykuł 100d”; Wojewoda Podlaski: „wszystkie ponaglenia dotyczące rzeczonych spraw są pozostawiane bez rozpoznania”; Wojewoda Lubuski: „wszystkie wpływające ponaglenia zostają pozostawione bez rozpoznania”; Wojewoda Wielkopolski: ponaglenia „pozostawia bez rozpatrzenia, w oparciu o artykuł 100d”. Dane z tutejszego Urzędu pokażą, czy jest to praktyka ogólnokrajowa.

3. Związek z debatą i działaniami instytucji. Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi sprawę przewlekłości tych postępowań; projekt UD408 zmienia przepisy o tych postępowaniach; sądy administracyjne orzekają o stosowaniu art. 100d. Każda z tych instytucji potrzebuje wiedzy, czy strona ma w okresie zawieszenia terminów jakikolwiek skuteczny środek poza sądem. Informacji o przekazywaniu ponagień nie ma w rejestrach centralnych (pkt I).

4. Porównanie liczby ponagień, sposobu ich załatwiania i skarg. Liczba ponagień pokazuje, ilu ludzi korzysta ze środka; sposób załatwienia - czy środek prowadzi do rozpoznania; liczba skarg - ilu z nich idzie do sądu, który jest wtedy jedyną drogą. Porównanie urzędów o różnym czasie postępowania (według raportu Hurtowni Danych „Cudzoziemiec” średni czas do decyzji pozytywnej z art. 114 w 2025 r. wynosił od 164 dni w województwie małopolskim do 577 dni w śląskim) pokaże, czy liczba ponagień i skarg rośnie wraz z czasem postępowania.

5. Prośby o przyspieszenie, skargi, 60 dni. Prośby o przyspieszenie: czy istnieje ścieżka poza k.p.a., kto o niej rozstrzyga i według jakich kryteriów - to kwestia równego traktowania stron. Skargi: skala postępowań sądowych, które wynikają z przewlekłości. Pytanie o 60 dni oraz o rozstrzygnięcia sądów cofnąłem w piśmie przewodnim.

6. Kierunek wniosków. Tak - co do funkcjonowania ponaglenia w okresie obowiązywania art. 100d i potrzeby zmiany przepisów (projekt UD408). Praktyka Urzędu wchodzi do porównania jako jeden z szesnastu punktów, bez oceny pracowników. Kierunek: jeżeli dane potwierdzą, że ponaglenia są w całym kraju pozostawiane bez

rozpoznania, a liczba skarg rośnie wraz z czasem postępowania, wniosek będzie dotyczył przywrócenia skutecznego środka przeciw przewlekłości przed sądem.

7. Poprawa funkcjonowania administracji i ochrony praw stron. Wskazanie, gdzie środek przeciw przewlekłości nie działa, jest warunkiem jego naprawy - przez ustawodawcę albo przez organy nadzoru. Ujawnienie kryteriów przyspieszeń tam, gdzie takie istnieją, chroni równe traktowanie stron.

Syntetycznie. Zawężony wniosek dotyczy kilku liczb z rejestru, w którym ponaglenia - zgodnie z pismem Szefa Urzędu - „powinny być” rejestrowane, oraz opisowej informacji o praktyce i istniejących dokumentach. Dane te - zestawione dla szesnastu urzędów - odpowiadają na pytanie, czy setki tysięcy stron postępowań trwających wielokrotnie dłużej niż ustawowe 60 dni mają w okresie obowiązywania art. 100d jakkolwiek środek przeciw przewlekłości poza sądem. Wykorzystuję je w toczących się sprawach prowadzonych przez Rzecznika Praw Obywatelskich i Najwyższą Izbę Kontroli oraz w pracach nad projektem UD408.

[imię i nazwisko usunięte]